ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Ostravě rozhodl v senátě složeném z předsedkyně senátu JUDr. Radmily Baďurové a soudců Mgr. Šárky Bokůvkové a Mgr. Tomáše Ožany ve věci

žalobce: **statutární město Ostrava**, IČO 00845451
sídlem Prokešovo náměstí 1803/8, Moravská Ostrava, 729 30 Ostrava

proti
žalovanému: **Petr L.**, narozený dne xxx
bytem xxx
zastoupený advokátem JUDr. Michalem Kačmaříkem
sídlem Poštovní 39/2, Moravská Ostrava, 702 00 Ostrava

o zaplacení částky 2.181.500 Kč s příslušenstvím

k odvolání žalobce proti rozsudku Okresního soudu v Opavě ze dne 13. srpna 2024, č. j. 7 C 77/2020-185,

takto:

I. Rozsudek okresního soudu se co do částky 508.200 Kč s příslušenstvím zrušuje a v této části se řízení **zastavuje**.

II. Rozsudek okresního soudu se v odstavci I. výroku

- v částce 200.000 Kč a zákonného úroku z prodlení z této částky od 27. 2. 2020 a dále **potvrzuje**
- v částce 1.473.300 Kč a příslušenství **mění** tak, že žalovaný je povinen zaplatit žalobci 1.473.300 Kč se zákonným úrokem z prodlení z této částky ve výši 8,05 % ročně od 20. 4. 2017 do zaplacení a dále zákonný úrok z prodlení z částky 200.000 Kč ve výši

Shodu s prvopisem potvrzuje Monika Herdinová.

8,05 % ročně za dobu od 20. 4. 2017 do 26. 2. 2020, to vše do tří dnů od právní moci tohoto rozsudku.

III. Žalovaný **je povinen nahradit** žalobci náklady řízení ve výši 87.354 Kč do tří dnů od právní moci tohoto rozsudku.

IV. Účastníci **jsou povinni nahradit** náklady státu na účet Okresního soudu v Opavě, a to žalobce ve výši 325,70 Kč a žalovaný ve výši 692 Kč, to vše do tří dnů od právní moci tohoto rozsudku.

V. Žalovaný **je povinen nahradit** žalobci náklady odvolacího řízení ve výši 324 Kč do tří dnů od právní moci tohoto rozsudku.

Odůvodnění:

1. Napadeným rozsudkem okresní soud zamítl žalobu na zaplacení částky 2.181.500 Kč s úrokem z prodlení (odstavec I. výroku), zavázal žalobce zaplatit žalovanému náklady řízení (odstavec II. výroku) a na nákladech státu částku 1.017,50 Kč (odstavec III. výroku).

2. Okresní soud vyšel ze zjištění, že na základě žádosti žalobce podané dne 2. 7. 2010 bylo rozhodnutím Magistrátu města Opavy ze dne 17. 10. 2011 žalovanému odňato (vyvlastněno) vlastnické právo ke spoluvlastnickému podílu o velikosti ½ ke specifikovaným pozemkům v obci Ostrava, katastrální území Nová Ves u Ostravy ve prospěch žalobce jako vyvlastnitele. Proti vyvlastnění se žalovaný bránil žalobou podanou ke Krajskému soudu v Ostravě, odvoláním k Vrchnímu soudu v Olomouci a následně dovoláním k Nejvyššímu soudu. Ten jeho dovolání vyhověl a uzavřel, že náhrada za vyvlastnění nebyla stanovena správně. Poté došlo ke zrušení vyvlastnění a výše náhrady za vyvlastnění se již dále meritorně neřešila. Žalovaný dal přednost navrácení vlastnického práva před získáním vyšší než původně přiznané náhrady. V průběhu soudního řízení žalovaný podal žádost o zrušení vyvlastnění a rozhodnutím Magistrátu města Ostravy ze dne 1. 3. 2017 bylo vysloveno, že se vyvlastnění podílu žalovaného zrušuje. Žalovaný nesplnil zákonnou povinnost vrátit žalobci jako vyvlastniteli náhradu, která mu byla vyplacena v žalované výši. Naposledy byl k vrácení vyzván žalobcem dne 25. 2. 2020. Dne 21. 2. 2020 uplatnil žalovaný vůči žalobci nárok na náhradu škody a jiné újmy v důsledku zrušení vyvlastnění. Tato představovala náklady za právní zastoupení v souvislosti s vyvlastněním do 2. 12. 2016 ve výši 508.200 Kč vyúčtované fakturou z téhož dne. Dále dosud nefakturované náklady za právní zastoupení od 2. 12. 2016 ve výši 254.100 Kč a nemajetkovou újmu ve výši 2.000.000 Kč. Nemajetkovou újmu žalovaný spatřoval v omezení a odnětí vlastnického práva k vyvlastněným pozemkům, kdy vyvlastněný zažíval intenzivní pocit beznaděje, odepření spravedlnosti a nedůvěry ve fungování právního státu. Újma byla navýšena tím, že se mu nedostalo omluvy za zrušené vyvlastnění a délkou trvání zásahu. Dne 28. 2. 2020 žalovaný adresoval žalobci započtení pohledávky na v tomto řízení uplatněný nárok. Žalobce jednostranný zápočet odmítl a žádnou z uplatněných pohledávek žalovaného neuznal z důvodu jejich neurčitosti, nedůvodnosti s tím, že jsou nejisté jako celek. Dopisem ze dne 16. 4. 2021 žalovaný upřesnil své pohledávky k započtení s tím, že započetl náklady za právní zastoupení ve výši 508.200 Kč a část pohledávky ve výši 1.673.300 Kč z celkové uplatněné pohledávky 2.000.000 Kč z titulu nemajetkové újmy.

3. Po právní stránce posoudil okresní soud nárok žalobce dle ust. § 26 a § 27 zákona č. 184/2006 Sb., o odnětí nebo omezení vlastnického práva k pozemku nebo ke stavbě (zákon o vyvlastnění) a § 517, § 1987 a 1989 o. z. a dospěl k závěru, že žaloba není důvodná.

Shodu s prvopisem potvrzuje Monika Herdinová.

4. Žalovaný byl omezen a posléze zbaven svých vlastnických práv v době od 2. 7. 2010 až do uvedení do původního stavu, ke kterému došlo až dne 13. 4. 2021, kdy se žalovaný musel sám postarat o svůj zpětný zápis do katastru nemovitostí, který žalobce odmítal provést s argumentací, že takovou zákonnou povinnost nemá. Žalobci vznikl nárok ve smyslu ust. § 26 odst. 3 zákona o vyvlastnění na vrácení náhrady, která byla žalovanému jako vyvlastněnému vyplacena. Tato pohledávka žalobce zanikla započtením pohledávky žalovaného za uhrazené právní služby v souvislosti s vyvlastněním ve výši 508.200 Kč a dále nároku žalovaného na nemajetkovou újmu požadovanou ve výši 2.000.000 Kč. Předmětný nárok není promlčen, když k ukončení vyvlastnění došlo až dne 13. 4. 2021. Právní jednání žalovaného směřující k započtení adresované žalobci ze dne 28. 2. 2020 ve spojení s dopisem ze dne 25. 3. 2020 způsobilo zamýšlený právní následek, tedy zánik žalované pohledávky v celém rozsahu.

5. Okresní soud dospěl k závěru, že pohledávky žalovaného byly určité a likvidní a bylo možné je jednostranně započíst. Odkázal na judikaturu Nejvyššího soudu s tím, že v projednávané věci není objektivní nejistota ohledně pohledávek žalovaného, neboť nelze pochybovat o vzniku, právním důvodu, splatnosti a výši pohledávek žalovaného. Pohledávky žalovaného, které uplatnil k započtení jsou opřeny o jasný skutkový základ a existující zákonný důvod. Došlo k jejich zesplatnění výzvou k plnění. Pohledávky zanikly již prvním započtením, druhé započtení provedl žalovaný z opatrnosti. Žalovanému v souvislosti s ust. § 27 vyvlastňovacího zákona vznikl nárok jak na skutečnou škodu, tak na nemajetkovou újmu. Ve vyvlastňovacím řízení byl žalovaný právně zastoupen, což vyplývá z rozhodnutí v rámci správních řízení. V této souvislosti mu vznikly náklady, které představují skutečnou škodu, která byla žalovaným uhrazena dne 19. 12. 2016. Její výše odpovídá vyhl. č. 177/1996 Sb. a odpovídá době zastupování, počtu nezbytných úkonů v rámci řízení před několika správními orgány a třemi stupni soudů. Škoda byla v příčinné souvislosti se zrušením vyvlastňovacího rozhodnutí.

6. Požadovanou nemajetkovou újmu ve výši 2.000.000 Kč považoval okresní soud vzhledem ke zjištěným konkrétním okolnostem případu za přiměřenou. Poukazoval na to, že se žalovanému nedostalo omluvy za zrušené vyvlastnění, jakož i na celkovou délku trvání zásahu do jeho vlastnického práva. Žalobce tuto nemajetkovou újmu nepopíral, pouze ji bagatelizoval. Žalobce usiloval o vyvlastnění, ale v zákonné lhůtě jej nezužitkoval a zásah do vlastnického práva tak byl zbytečný. Předmětné nemovitosti představovaly významný majetek žalovaného, když se jednalo o naprosto strategické pozemky pro rozvoj Ostravy, na kterých je plánován významný rozvoj podnikatelských aktivit. Výše náhrady se musí odvíjet od ceny nemovitých věcí, které byly předmětem vyvlastňovacího řízení. Tržní cenu spoluvlastnického podílu žalovaného na předmětných pozemcích určil trh, když žalovaný předmětné pozemky prodal dne 1. 4. 2021 za cenu 21.148.750 Kč. Kupní smlouvou z tohoto dne prodal soubor pozemků v daném katastrálním území, když vyvlastněné pozemky byly pro obchod strategické, jestliže umožňují přístup do lokality z veřejné komunikace v souladu s územním plánem a ostatní pozemky by tak nebyly reálně využitelné pro jakékoliv komerční aktivity v lokalitě. Předmětné vyvlastnění blokovalo převod všech dalších pozemků na nového vlastníka a k převodu souboru pozemků došlo až po opětovném získání dispozičních práv žalovaným. Okresní soud poukazoval na 4 funkce náhrady nemajetkové újmy, a to kompenzační, satisfakční, preventivní a sankční. Výše újmy musí kompenzovat duševní útrapy žalovaného, které po dobu 128 měsíců nemohl svobodně disponovat majetkem v hodnotě přesahující 21 mil. Kč. Musí se mu dostat plnění, které bude odrážet skutečnost, že za své vlastnické právo nebojoval marně. Výše náhrady nemajetkové újmy musí působit tak, aby generálně i individuálně odrazovala od zásahů do vlastnických práv chráněných ústavním pořádkem. Bez určitého trestu nemůže přijít uvědomění si a plné pochopení pochybení na straně žalobce, což koresponduje s tím, jak se žalobce negativně postavil k podání návrhu katastrálnímu úřadu ohledně obnovení původního zápisu vlastnického práva ve prospěch žalovaného. Vlastnické právo stojí v hierarchii chráněných práv spolu s právem na život a svobodu na naprosto nejvyšší úrovni.

Shodu s prvopisem potvrzuje Monika Herdinová.

7. Proti tomuto rozsudku podal včasné odvolání žalobce a domáhal se jeho změny tak, že bude žalobě vyhověno. Nesouhlasil s dobou, po kterou byl žalovaný zbaven svého vlastnického práva. K samotnému vyvlastnění došlo až dne 12. 8. 2013, kdy se stalo rozhodnutí o vyvlastnění vykonatelným. Od právní moci rozhodnutí o zrušení vyvlastnění se žalovaný stal opět vlastníkem a mohl bez dalšího podat návrh na zápis svého vlastnického práva do katastru nemovitostí. Náklady s tím spojené, žalobce posléze žalovanému uhradil. Okresní soud se neúplně vypořádal se skutečností, zda se pohledávky účastníků střetly a zda je lze započíst. Nevypořádal se s námitkami žalobce ohledně neplatnosti zápočtů, jakož i uplatněnou námitkou promlčení. Rozsudek okresního soudu neobsahuje řádné odůvodnění k určení výše nemajetkové újmy. Na tuto pohledávku je nutno pohlížet jako na pohledávku nejistou a neurčitou. Poukazoval na skutečnost, že žalovaný po celou dobu od vyvlastnění (až dodnes) disponoval vyplacenou náhradou a žádnou nemajetkovou újmu tak neutrpěl. Z rozhodnutí Nejvyššího soudu ohledně procesu vyvlastnění nevyplývá, že by toto hodnotil jako nedůvodný, zbytečný a neoprávněný zásah do vlastnického práva žalovaného a že by vyplacená náhrada byla nesprávná. Délka vyvlastňovacího řízení byla způsobená žalovaným, který dané řízení od samého počátku napadal a tím je prodlužoval. Rozhodnutí o vyvlastnění bylo soudy pravomocně potvrzeno a až následně se soudy zabývaly výší vyplacené náhrady za vyvlastnění. K tomuto již nedošlo, když žalovaný požádal o zrušení vyvlastnění a ze strany soudu nebyl vypracován navrhovaný znalecký posudek za účelem objektivizace požadované nemajetkové újmy.

8. U jednání odvolacího soudu žalobce uvedl, že ke zmaření významného projektu, který byl důvodem vyvlastnění, došlo z důvodu jednání žalovaného. Žalobce čekal na konečné rozhodnutí Nejvyššího soudu, aby měl jistotu vyvlastnění. S ohledem na plynutí času se mu pak již nepodařilo zajistit finanční prostředky na realizaci daného projektu, které byly vázány na dotace z EU. Žalobce nebránil žalovanému ve znovunabytí vlastnického práva, ale v té době byly mezi nimi vztahy velmi vyhrocené, proto neměl zájem o spolupráci s žalovaným, který si mohl zápis svého vlastnického práva do katastru nemovitostí zajistit sám.

9. Žalovaný navrhoval potvrzení rozsudku jako věcně správného. Zásadní dopad do jeho majetkových poměrů mělo již samotné zahájení vyvlastňovacího práva, se kterým je spojeno omezení nakládání s nemovitostmi. K ukončení zásahu došlo až opětovným zápisem vlastnického práva žalovaného do katastru nemovitostí, tj. dne 13. 4. 2021. Žalovaný danou situaci nezpůsobil a žalobce jeho žádost o provedení tohoto zápisu odmítl. Poukazoval na délku zbavení vlastnického práva, jednotlivé funkce náhrady nemajetkové újmy, hodnotu vlastnického práva coby základního práva člověka. Odnětí vlastnického práva přesahuje do dalších základních práv, a to osobního života, svobody projevu či do práva shromažďovacího.

10. Z podnětu podaného odvolání přezkoumal odvolací soud napadený rozsudek, jakož i řízení, které předcházelo jeho vydání a dospěl k závěru, že odvolání je částečně důvodné.

11. V průběhu odvolacího řízení vzal žalobce svou žalobu zpět co do částky 508.200 Kč s příslušenstvím představující zápočet žalovaného ve výši odměny za právní zastoupení v rámci vyvlastňovacího řízení. Žalovaný s tímto částečným zpětvzetím žaloby vyslovil souhlas. V souladu s ust. § 222a odst. 1 o. s. ř. odvolací soud v tomto rozsahu rozsudek okresního soudu zrušil a v této části řízení zastavil. Předmětem řízení a přezkumu odvolacího soudu tak nadále zůstala částka 1.673.300 Kč představující zbylou část vyplacené náhrady za vyvlastnění. Na tuto pohledávku byla započtena pohledávka žalovaného na náhradu nemajetkové újmy v souvislosti s vyvlastněním, které bylo později zrušeno.

12. Režim vyvlastnění je upraven v zákoně č. 184/2006 Sb., o vyvlastnění (dále jen zákon). Vyvlastnění dle tohoto zákona je jedním ze způsobů odnětí a omezení vlastnického práva ve smyslu čl. 11 odst. 4 Listiny základních práv a svobod (dále jen Listina). Zákon obsahuje hmotněprávní i procesní úpravu vyvlastnění. Vymezuje podmínky, za kterých lze k vyvlastnění přistoupit a zdůrazňuje význam náhrady za odnětí nebo omezení vlastnického práva vyvlastněním. Zákonná úprava počítá

Shodu s prvopisem potvrzuje Monika Herdinová.

také s případným zrušením vyvlastnění a navrácením vyvlastněných práv původnímu vlastníkovi. Vyvlastnění je možné pouze za náhradu. Tato náhrada a náklady způsobené vyvlastněním se mají stanovit takovým způsobem a v takové výši, aby odpovídaly majetkové újmě, která se u vyvlastňovaného projeví v důsledku vyvlastnění. Vyvlastněnému náleží rovněž náhrada nákladů způsobených vyvlastněním. Jedná se o majetkovou újmu, která by mu nevznikla, pokud by k vyvlastnění nedošlo (ust. § 10 odst. 2 a § 21 zákona).

13. Ze zákona vyplývá, že zrušení vyvlastnění je možné pouze na žádost vyvlastňovaného, a to z důvodů, které jsou vymezeny v zákoně. Jedním z těchto důvodů je skutečnost, že vyvlastnitel nezahájil uskutečňování účelu vyvlastnění ve lhůtě určené v rozhodnutí o vyvlastnění, případně v prodloužené lhůtě (ust. § 26 zákona). Záleží tak vždy na rozhodnutí vyvlastňovaného, zda požádá o zrušení vyvlastnění, popř. zda se spokojí s vyplacenou náhradou za vyvlastnění. Pokud dojde na základě návrhu ke zrušení vyvlastnění, náleží vyvlastňovanému nárok na úhradu vzniklé škody či jiné újmy (ust. § 27 zákona).

14. Z ust. § 26 odst. 3 zákona vyplývá povinnost žalovaného vrátit vyplacenou náhradu za vyvlastnění poté, kdy došlo k jeho zrušení. Lhůta k úhradě vyplývá přímo ze zákona, tj. do 1 měsíce od právní moci rozhodnutí o zrušení vyvlastnění. Žalobci tak vznikl nárok na úhradu částky 2.181.500 Kč, a to do 13. 4. 2017. Odvolací soud souhlasí se závěrem okresního soudu, že ze strany žalovaného došlo k platnému započtení své pohledávky na náhradu nemajetkové újmy, avšak nikoliv v celé výši uplatněné pohledávky.

15. Dle ust. § 27 zákona náleží vyvlastňovanému náhrada škody a jiné újmy. Jinou újmou se rozumí především nemajetková újma, spočívající v zásahu do jiné než majetkové sféry vyvlastňovaného.

16. Zákonná úprava vyvlastnění výslovně umožňuje požadovat náhradu jiné (nemajetkové újmy), která vznikne v souvislosti s rozhodnutím o zrušení vyvlastnění. I v tomto případě musí být splněny předpoklady pro odpovědnost žalobce jako vyvlastnitele, a to existence zásahu objektivně způsobilého vyvolat nemajetkovou újmu na straně žalovaného, tento zásah musí být protiprávní a musí být příčinná souvislost mezi tímto zásahem a vzniklou újmou.

17. Je nepochybné, že vyvlastnění je závažný zásah do vlastnického práva každé vyvlastňované osoby. Z tohoto důvodu by mělo být přistupováno k vyvlastnění pouze v případech, kdy je příprava účelu vyvlastnění již v pokročilé fázi a jeho realizace by měla být vyloučena pouze mimořádnou událostí. Z těchto důvodů by mělo ke zrušení vyvlastnění docházet pouze ve výjimečných případech, fakticky pouze z důvodu nezodpovědného přístupu na straně vyvlastnitele. V dané věci žalobce tvrdil, že k realizaci účelu vyvlastnění ve stanovené lhůtě nedošlo z důvodů jednání žalovaného, který se bránil vyvlastnění a v době pravomocného rozhodnutí o vyvlastnění, neměl žalobce již zajištěny finanční prostředky na realizaci stavby z důvodu omezené platnosti dotací, které měly financování stavby zajistit. Tato skutečnost však nemůže jít k tíži žalovaného. Ten toliko využil možnosti, které mu zákon umožňuje k ochraně svého vlastnického práva. Tohoto postupu si žalobce musel být vědom, měl a mohl s touto možností počítat a k vyvlastnění přistoupit až v době, kdy měl zajištěny nejen veškeré možné správní podklady a rozhodnutí, ale také finanční prostředky pro zajištění realizace stavby, která byla důvodem pro vyvlastnění. Pokud tomu tak nebylo, jedná se o pochybení žalobce, které v konečném důsledku vedlo k rozhodnutí o zrušení vyvlastnění.

18. Okresní soud dospěl k nesprávnému závěru o trvání újmy na straně žalovaného v souvislosti s vyvlastněním. Tato újma trvala od 2. 7. 2010, kdy bylo zahájeno vyvlastňovací řízení do 19. 3. 2017, kdy bylo pravomocně rozhodnuto o zrušení vyvlastnění. Dle ust. § 19 odst. 3 zákona jsou se zahájením vyvlastňovacího řízení již spojeny povinnosti vyvlastňovaného, které ho omezují v souvislosti s nakládáním s nemovitostmi. Dle ust. § 26 odst. 2 zákona nabývá vyvlastňovaný právní mocí rozhodnutí o zrušení vyvlastnění veškerá práva, která mu byla odňata. Zápis obnoveného vlastnického práva do katastru nemovitostí má pouze deklaratorní účinky. Návrh na zápis vlastnického práva může podat jak vyvlastnitel, tak vyvlastňovaný, a to na základě rozhodnutí o zrušení vyvlastnění. Žalobce k tomuto nepřistoupil, což žalovanému rovněž sdělil. Žalovaný tak

Shodu s prvopisem potvrzuje Monika Herdinová.

měl možnost kdykoliv o obnovení zápisu svého vlastnického práva požádat a ze skutečnosti, že k tomuto přistoupil až v dubnu 2021 v souvislosti s uzavřenou kupní smlouvou, nelze dovodit, že až do této doby trvala jeho újma v souvislosti s vyvlastněním.

19. Je nepochybné, že v souvislosti s vyvlastněním majetku žalovaného, které bylo následně zrušeno, došlo k zásahu do práva žalovaného na soukromí, které v sobě zahrnuje právo vlastnit majetek. Jak již bylo uvedeno výše, k naplnění účelu vyvlastnění nedošlo z důvodů na straně žalobce. Žalovanému tak vznikl nárok na náhradu jednak škody a jednak nemajetkové újmy.

20. Žalovaný vyzval žalobce k úhradě nároku na náhradu škody (náklady za právní zastoupení) a nemajetkové újmy přípisem ze dne 21. 2. 2020, a to nejpozději do 26. 2. 2020. Pohledávka se tak stala splatnou. Přípisem ze dne 28. 2. 2020 uplatnil žalovaný u žalobce započet svých pohledávek na nárok žalobce na vrácení vyplacené náhrady. Tento započet byl ze strany žalovaného upřesněn přípisem ze dne 25. 3. 2020, ve kterém odkázal na původně učiněný započet a upřesnil, v jakém rozsahu došlo k zániku započtených pohledávek. Odvolací soud má za to, že tímto doplněním byla jednoznačně specifikována jak pasivní pohledávka, tak pohledávky aktivní a rovněž rozsah jejich zániku v důsledku započtení. Tento započet je neplatný pouze co do částky 254.100 Kč představující pohledávku žalovaného za dosud nevyúčtované a nezaplacené náklady za právní zastoupení, když se nejedná o existující a splatnou pohledávku. Dalším započtem ze dne 25. 3. 2020, ke kterému žalovaný přistoupil s ohledem na námitky žalobce, došlo k započtení další části požadované nemajetkové újmy, a to nyní v celkovém rozsahu 1.673.300 Kč.

21. Shodně s okresním soudem má odvolací soud za to, že pohledávku žalovaného na náhradu nemajetkové újmy nelze považovat za neurčitou a nejistou pouze proto, že ji žalobce neuznává. Žalovaný vymezil skutkový základ tohoto nároku, který vyplývá přímo ze zákona. V podrobnostech odvolací soud v tomto rozsahu odkazuje pro stručnost na odůvodnění okresního soudu, který odkázal rovněž na judikaturu Nejvyššího soudu.

22. Z ust. § 1982 odst. 2 o. z. vyplývá, že započtením se pohledávky ruší a tyto účinky nastávají k okamžiku, kdy se obě pohledávky staly způsobilými k započtení. K započtení jsou pak způsobilé pohledávky, které lze uplatnit před soudem (ust. § 1987 odst. 1 o. z.). V projednávané věci došlo k zániku pohledávek k okamžiku, kdy se staly obě splatnými, tj. ke dni 26. 2. 2020. Tento den se stala splatnou později splatná pohledávka žalovaného dle výzvy k plnění ze dne 21. 2. 2020. Z těchto důvodů je nedůvodná námitka promlčení uplatněná ze strany žalobce, když žalovaný ho řádně vyzval k zaplacení této pohledávky, která se stala splatnou, uplatnil vůči žalobci započet svých pohledávek, které se staly způsobilými k započtení ještě před uplynutím promlčecí doby. Z ust. § 1989 odst. 1 o. z. vyplývá, že promlčení pohledávky nebrání tomu, aby byla započtena, pokud k němu došlo až poté, co se obě pohledávky staly způsobilými k započtení. Rozhodující je tedy okamžik, kdy se pohledávka stala způsobilou k započtení, nikoli okamžik, kdy bylo učiněno prohlášení o jejím započtení proti pohledávce věřitele.

23. Ze strany žalovaného tak došlo k platnému zápočtu pohledávky na náhradu nemajetkové újmy. Odvolací soud však nesouhlasí se závěrem okresního soudu o oprávněnosti celkové výše uplatněné a započtené částky. S přihlédnutím ke konkrétním okolnostem dané věci dospěl odvolací soud k závěru, že žalovaný má nárok na náhradu nemajetkové újmy v souvislosti se zrušením vyvlastnění ve výši 200.000 Kč a pouze v této výši je tak uvedený zápočet důvodný. Náhradu nemajetkové újmy v této věci je nutno posuzovat v souvislosti s celkovou zákonnou úpravou vyvlastnění, která ji odlišuje od jiných zákonem upravených náhrad za zásah do osobnostních práv.

24. Jak vyplývá z tvrzení samotného žalovaného, v případě vyvlastňovaných pozemků se jednalo o strategické pozemky v dané oblasti, ve které je plánován významný rozvoj podnikatelských aktivit. Za této situace si musel být vědom možnosti, že tato oblast může být využita také ve veřejném zájmu a v této souvislosti s možností vyvlastnění. Z tvrzení žalovaného je zřejmé, že se nejednalo o pozemky, ke kterým by měl osobní vztah. Nesloužily k zajištění bydlení jeho nebo jeho rodiny, popř. jeho podnikatelské činnosti, nejednalo se o rodinné dědictví apod. Žalovaný měl

Shodu s prvopisem potvrzuje Monika Herdinová.

v úmyslu tyto pozemky v budoucnu zpeněžit, což také učinil. Předmětné pozemky nebyly ve výlučném vlastnictví žalovaného, což jistým způsobem ovlivňuje možnost nakládat s nimi. I když tato skutečnost sama o sobě nesnižuje význam vlastnického práva, je nutno přihlédnout k tomu, že k odnětí vlastnického práva došlo v souladu se zákonem (rozhodnutí o vyvlastnění bylo pravomocně potvrzeno soudem) a žalovanému se za toto odnětí dostalo peněžité náhrady, která tuto újmu vyvážila. Na tom nemůže nic změnit skutečnost, že s výší vyplacené náhrady žalovaný nesouhlasil. K meritornímu rozhodnutí soudu ohledně výše vyplacené náhrady nedošlo, když na základě volby žalovaného bylo rozhodnuto o zrušení vyvlastnění a příslušná žaloba musela být odmítnuta.

25. S ohledem na vyplacenou náhradu za vyvlastnění, nelze dospět k závěru, že by odnětí vlastnického práva mohlo znamenat podstatný zásah do práva na soukromí v souvislosti se ztrátou předpokládaného příjmu žalovaného. Jak již bylo uvedeno, žalovanému byla vyplacena náhrada za vyvlastnění, kterou měl po celou dobu k dispozici. Z obsahu kupní smlouvy ze dne 1. 4. 2021 lze dovodit, že vyvlastněné pozemky (resp. spoluvlastnické podíly) nebyly jediným majetkem žalovaného, který mohl zpeněžit. Předmětem této smlouvy je řada jiných pozemků, a to nejen v daném katastrálním území. Je tak nepochybné, že žalovaný měl k dispozici jiné pozemky, které neměly a nemohly mít s vyvlastňovanými pozemky žádnou funkční souvislost. Nelze přehlédnout také skutečnost, že žalovaný k prodeji předmětných pozemků přistoupil až 4 roky po obnovení vlastnického práva.

26. Při stanovení ceny vyvlastňovaných pozemků nelze vycházet z kupní ceny uvedené v kupní smlouvě ze dne 1. 4. 2021. Z této vyplývá, že jejím předmětem byly mnohé další pozemky, které nebyly předmětem vyvlastnění, a to i mimo dané katastrální území. Cenu vyvlastněných pozemků tak nelze odvozovat z takto sjednané kupní ceny. V této souvislosti je nutno uvést, že předmětná kupní smlouva byla uzavřena zhruba 4 roky od zrušení vyvlastnění, přičemž je obecně známo, že v mezidobí došlo k navýšení cen nemovitostí.

27. Na straně žalobce je nutno přihlédnout k tomu, že z jeho strany nebylo postupováno svévolně, protizákonně či snad v úmyslu poškodit žalovaného. Postupoval v souladu se zákonem o vyvlastnění, který umožňuje za stanovených podmínek zásah do vlastnického práva. V souladu se zákonem byla žalovanému poskytnuta náhrada za provedené vyvlastnění, kterou měl žalovaný po celou dobu k dispozici, se kterou mohl nakládat a kterou mohl využívat. Je nesporné, že odnětí vlastnického práva je vždy citelným a významným zásahem do majetkových práv každého vyvlastňovaného a nepochybně tomu tak bylo i v případě žalovaného. Tento využil všech procesních možností, aby zabránil tomuto vyvlastnění, což je jeho právo. V této souvislosti vedl soudní řízení, se kterými jsou obvykle spojeny pocity beznaděje a nejistoty, zda bude úspěšný. V souvislosti se samotným rozhodnutím o vyvlastnění bylo pravomocně meritorně rozhodnuto, že toto bylo po právu. Sporná tak zůstala pouze výše vyplacené náhrady, kterou žalovaný rozporoval. O této nebylo pravomocně rozhodnuto, když došlo na žádost žalovaného ke zrušení rozhodnutí o vyvlastnění.

28. Odvolací soud přihlédl ke všem výše uvedeným okolnostem jak na straně žalobce, tak na straně žalovaného a dospěl k závěru, že důvodná je požadovaná náhrada nemajetkové újmy za zrušení vyvlastnění pouze ve výši 200.000 Kč, která je přiměřená a odpovídá rozumnému a spravedlivému uspořádání mezi účastníky. Odvolací soud si je vědom skutečnosti, že není k dispozici obecně známá judikatura týkající se této problematiky a není tak možné objektivní posouzení proporcionality uplatněného nároku žalovaného. Daný nárok není možno posuzovat ani s jinými nároky na náhradu nemajetkové újmy při zásahu do osobnostních práv člověka, které žalovaný zmiňoval. Tyto jsou spojené se zásahem do více osobnostních práv a ke kompenzaci těchto zásahů dochází až na základě soudního rozhodnutí. V projednávané věci však žalovaný disponoval od počátku finanční náhradou, která mu byla vyplacena a újma žalovanému byla podstatným způsobem kompenzována. Na tom nic nemění skutečnost, že žalovaný s vyplacenou výší náhrady nesouhlasil, když tato byla vyplacena dle zákona a k přezkumu její výše ze strany soudu nedošlo

Shodu s prvopisem potvrzuje Monika Herdinová.

toliko z důvodu, že si žalovaný zvolil navrácení svého vlastnického práva. Odvolací soud proto výši náhrady stanovil dle spravedlivého uvážení s přihlédnutím k jednotlivým výše uvedeným okolnostem případu.

29. Z těchto důvodů odvolací soud dle ust. § 219 o. s. ř. rozsudek okresního soudu co do částky 200.000 Kč jako věcně správný potvrdil. Ve zbylé napadené části, tj. co do částky 1.473.300 Kč rozsudek dle ust. § 220 odst. 1 písm. a) o. s. ř. změnil tak, že zavázal žalovaného zaplatit žalobci tuto částku, a to včetně úroků z prodlení.

30. O nákladech řízení bylo rozhodnuto dle ust. § 224 odst. 2 a § 142 odst. 2 o. s. ř. Žalovaný byl v dané věci úspěšný co do 32 % (částka 508.200 Kč a 200.000 Kč), žalobce byl úspěšný co do částky 1.473.300 Kč, tj. 68 %. Žalobci tak náleží náhrada nákladů řízení v rozsahu 36 %.

31. Žalobci vznikl nárok na náhradu paušální náhrady dle ust. § 151 odst. 3 o. s. ř. a vyhlášky č. 254/2015 Sb. za 15 úkonů (zaslání předžalobní výzvy, podání žaloby, 4x příprava a 4x účast u jednání soudu, 4 písemná podání týkající se věci samé a podání prvního odvolání) po 300 Kč, tj. celkem 4.500 Kč, 2x soudní poplatek (podání žaloby a podání prvního odvolání) po 109.075 Kč, tj. 218.150 Kč a zaplacenou zálohu na důkaz ve výši 20.000 Kč, celkem tedy částky 242.650 Kč. Oproti vyúčtování předloženého žalobcem nepřiznal odvolací soud nárok na náhradu za 3 další podání, když nebyla ze strany žalobce řádně specifikována a nevyplývají z obsahu spisu. S ohledem na procesní úspěch ve věci byl žalovaný zavázán nahradit žalobci 36 % z této částky, tj. 87.354 Kč.

32. O nákladech státu bylo rozhodnuto dle ust. § 148 odst. 1 o. s. ř. Tyto představují částku 1.017,70 Kč, která byla vyplacena z rozpočtových prostředků v souvislosti s vypracovaným znaleckým posudkem. Žalobce byl zavázán zaplatit 32 % z této částky, tj. 325,70 Kč a žalovaný 68 %, tj. částku 692 Kč.

33. O nákladech odvolacího řízení bylo rozhodnuto dle ust. § 224 odst. 1 a § 142 odst. 1 o. s. ř., a to shodně s rozsahem přiznaných nákladů za řízení před okresním soudem. Procesně úspěšnému žalobci vznikl nárok na úhradu 3 režijních paušálů po 300 Kč (podání odvolání, příprava a účast u jednání soudu), tj. 300 Kč. Žalovaný byl zavázán zaplatit žalobci 36 % z této částky, tj. 324 Kč.

34. Náklady řízení byli účastníci zavázáni zaplatit ve lhůtě stanovené dle ust. § 160 odst. 1 o. s. ř.

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí je dovolání přípustné, jestliže napadené rozhodnutí závisí na vyřešení otázky hmotného nebo procesního práva, při jejímž řešení se odvolací soud odchýlil od ustálené rozhodovací praxe dovolacího soudu nebo která v rozhodování dovolacího soudu dosud nebyla vyřešena nebo je dovolacím soudem rozhodována rozdílně anebo má-li být dovolacím soudem vyřešená právní otázka posouzena jinak.

Dovolání je možno podat do dvou měsíců od doručení rozhodnutí odvolacího soudu u soudu, který rozhodoval v prvním stupni, k Nejvyššímu soudu ČR v Brně.

Ostrava 15. dubna 2025

JUDr. Radmila Baďurová v. r.
předsedkyně senátu

Shodu s prvopisem potvrzuje Monika Herdinová.